

De Duitsers zijn lang nog niet uitgekeken op bescherming van het klimaat.

Een column van [Christian Stöcker](#) - SPIEGEL Wissenschaft

Is er niemand meer geïnteresseerd in de grootste van alle crises? Onwaar. Dit blijkt uit onderzoeksgegevens en een ervaring in mijn motorlessen.

Windrad in Altentreptow: Würden Sie ein Prozent Ihres Haushaltseinkommens zur Bekämpfung des Klimawandels zur Verfügung zu stellen? Foto: BildFunkMV / IMAGO

vertaald uit het Duits (Google) : Forschung gegen gefühlte Wahrheit / Die Deutschen haben keineswegs die Nase voll vom Klimaschutz , DER SPIEGEL 27.07.2025¹

Om te beginnen een quizvraag: hoeveel procent van de mensen wereldwijd vindt dat er meer moet worden gedaan tegen de klimaatcrisis, ook in hun eigen land? Schat.

¹ https://www.spiegel.de/wissenschaft/mensch/klimaschutz-ist-populaerer-als-gedacht-was-die-studienlage-besagt-kolumne-a-213a074f-2a74-424f-8de5-29ee546ac3b6?sara_ref=re-nl-derrationalist2000-2025_07_27

Ik zal het antwoord verder hieronder verklappen.

Onlangs is er iets met mij gebeurd dat te maken heeft met het juiste antwoord. En wel in de rijnschool.

Ik heb daar een cursus gevolgd voor een verlenging van het rijbewijs, omdat mijn elektrische scooter **vijf kilometer per uur te langzaam rijdt** voor het stadsverkeer en ik daarom graag de **zogenaamde B196-vergunning** wil kopen. Hiermee mag je ook motorfietsen tot 125 cc cilinderinhoud of e-motorfietsen tot 11 kilowatt vermogen (klasse A1) besturen met een oud rijbewijs.

Zich er mee moeien of zwijgen?

Motortheorielessen in de omgeving van Hamburg, in een slecht geventileerde ruimte met 15 of 20 andere mensen, gezeten op klapstoelen. De meeste zijn rond de twintig. Sommigen, vooral mannen van middelbare leeftijd zoals ikzelf, willen de B196-bevoegdheid, waarvoor je alleen les nodig hebt, geen examen.

Op een gegeven moment komt de rijinstructeur op het gebied van elektrische mobiliteit. "Wat denk je?" vraagt hij in de ronde, "wat is beter voor het milieu: een elektrische auto of een verbrandingsmotor?" Ik **ben geleerd**, uit **bittere ervaring**, en word niet teleurgesteld: "Duidelijk de verbrandingsmotor", beweert de rijinstructeur.

Ik sta voor een tweespalt: de man zijn stemming verpesten en daarna waarschijnlijk ook deze van mezelf? De toch al moeilijke theorieles daardoor verlengen, een conflict riskeren - of gewoon zwijgen? Ik kies toch voor de interventie: 'Sorry, maar dat klopt niet.'

Dan gebeurt er iets verrassends.

Natuurlijk is de rijinstructeur onmiddellijk en fel oppositioneel. Ik leg uit dat de studie glashelder is: een elektrische auto is **altijd beter voor het klimaat**. Zelfs als je een nog **intacte verbrandingsmotor vervangt**. (Sommigen vinden dit zo ongemakkelijk dat ze relevante studies **geheim houden**). De rijinstructeur gromt ("een studie kan dat zeggen, maar ..."). Ik maak me klaar voor een frustrerende discussie.

Maar dan gebeurt er iets onverwachts.

Iemand die professioneel veel tijd in auto's doorbrengt, heeft cijfers klaar: na 20.000 tot 30.000 kilometer is de CO₂-uitstoot van de productie van de elektrische auto inderdaad al gecompenseerd - **dat klopt**. Een andere leerling-bestuurder is het daarmee eens: de situatie is inderdaad duidelijk, de elektrische auto is duidelijk superieur.

Zoals verwacht maakt de rijinstructeur het bezwaar "maar dat hangt af van hoe de stroom wordt geproduceerd waarmee de auto wordt opgeladen", "en waar komt de elektriciteit vandaan??" Toen ik

hem vertelde dat in Duitsland **al 60 procent van de elektriciteit uit hernieuwbare bron is**, is hij duidelijk verbijsterd. **Vooraf tegenstanders van schone elektrificatie zijn vaak slecht geïnformeerd.**

Dan toert de rijinstructeur het argument te voorschijn dat populair is bij vrienden van de CO2-motor: de "roofbouw op de natuur", vanwege de mineralen die in de batterijen van elektrische auto's zijn ingebouwd. Toen sprak een andere man van middelbare leeftijd zich uit: wist hij, de rijinstructeur, hoeveel "roof van de natuur" er wordt uitgevoerd bij de oliewinning? Er zijn miljoenen tonnen mineralen nodig voor schone energie en batterijen, maar elk jaar **miljarden tonnen olie, gas en steenkool** opgegraven of uit de grond gepompt en afgevuurd. En heb je ooit gehoord van een ongeluk met een lithiumtanker welke een gigantische milieuramp veroorzaakt?

Toch tegen

De rijinstructeur, dat wordt hier benadrukt, bleef altijd beleefd en vriendelijk, maar hield vol: "Ik ben nog steeds tegen elektrische mobiliteit." Daarna ging het verder met de lessen. De opluchting verspreidde zich.

Op weg naar huis liep ik naast een medecursiste uit Norderstedt van in de vijftig. Ze vertelde over haar werk als verpleegkundige in een ziekenhuis in Hamburg. Dus had ik het met **de beroemde verpleegster op het platteland**² te maken, welke zo graag als voorbeeld wordt gebruikt als het gaat om de vermeende onmisbaarheid van de verbrandingsmotor voor de rit naar het werk.

Toen ze hoorde wat mijn beroep was, zei ze: "Ach, daarom heb je je er mee bemoeid." Ik maakte me klaar voor een nieuw conflictgesprek. "Ik vond het trouwens geweldig", zei de vrouw. "Het past helemaal niet om jongeren op de rijnschool die onzin over milieuvriendelijke verbrandingsmotoren wijs te maken".

Gewoon een anekdote? Verre van

Deze ervaring, die zich echt heeft voorgedaan, is natuurlijk niet representatief. Het laat echter zien dat het de moeite waard is om publiekelijk bezwaar te maken als iemand pro-fossiele desinformatie verspreidt.

Degenen die voortdurend beweren dat ze de 'zwijgende meerderheid' zijn, zijn ten eerste in de minderheid en ten tweede zwijgen ze niet. De echte zwijgende meerderheid zijn de mensen die niet tegenspreken. Dit kan ook zijn omdat je meestal liever ruzies wilt vermijden met degenen die de onzin verspreiden.

² Wissings Dienstwagen-Effekt existiert nicht - ein Kommentar - SUDDEUTSCHE - Christina Kunkel1. August 2023 - Immer wenn es gerade nicht so gut um die deutsche Autonation bestellt ist, muss die Krankenschwester herhalten. Die lebt in den Erzählungen von Politikern dann immer irgendwo auf dem Land, wo es keinen öffentlichen Nahverkehr gibt. Und ist ihr Auto, auf das sie natürlich angewiesen ist, einmal kaputt, kann sie sich kein neues leisten, schon gar kein Elektroauto. Auch Bundesverkehrsminister Volker Wissing (FDP) nutzte gerade wieder dieses Beispiel.

Nu het antwoord op de quizvraag die aan het begin werd gesteld: wereldwijd komen in een groot aantal studies met vele tienduizenden respondenten betrouwbare en vergelijkbare resultaten naar voren: meer dan 80 procent is van mening dat hun eigen land meer moet doen tegen de **klimatecrisis**.

Enkele concrete resultaten:

- De "**Edelman Trust Barometer**" van 2023 . Gemiddeld zei 93 procent van de respondenten in 14 landen, waaronder China, India, de VS en Duitsland: 'Klimaatverandering vormt een ernstige en acute bedreiging voor de planeet.'
- In een **studie die in april 2025 werd gepubliceerd** Van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) met 40.000 respondenten zei 82 procent in rijke landen en zelfs 88 procent in groeielanden zoals China en India dat hun eigen land 'maatregelen moet nemen om de klimaatverandering tegen te gaan'.
- In een **studie** gepubliceerd in 2024, **gepubliceerd in "Nature Climate Change"** met bijna 130.000 respondenten, representatief voor meer dan 90 procent van de wereldbevolking, eiste zelfs 89 procent meer klimaatbescherming van de eigen regering. In hetzelfde onderzoek gaf 69 procent van de respondenten aan bereid te zijn om één procent van hun eigen gezinsinkomen te gebruiken om klimaatverandering tegen te gaan. Interessant is dat de bereidheid om deze bijdrage te leveren in armere landen vaker voorkomt dan in de rijkste landen op aarde.
- In de "**Peoples' Climate Vote**" van het **VN-ontwikkelingsprogramma (UNDP)** Gemiddeld zei 80 procent van de 73.000 respondenten in 77 landen dat hun eigen land "zijn inspanningen in de strijd tegen klimaatverandering zou moeten versterken". In Duitsland gaf 67 procent van de respondenten dit aan.
- Er zijn nog veel meer van dit soort resultaten. **Ze wijzen allemaal in dezelfde richting.** : De wereldbevolking wil snel meer klimaatbescherming.

Had je dat gedacht? Dat er wereldwijd 80 procent en een tweederde meerderheid in dit land is voor meer klimaatbescherming? Als je nu verrast bent, is dat niet voor niets. De eerder geciteerde "Nature Climate Change"-studie bracht ook dit verbazingwekkende maar verhelderende feit aan het licht: mensen geloven overal: het zijn de anderen die niet willen.

Zeer succesvolle meta-desinformatie

Zoals gezegd zou 69 procent wereldwijd bereid zijn om één procent van hun gezinsinkomen beschikbaar te stellen voor klimaatbescherming, maar als je hun vraagt hoe de anderen er over denken, schatten de respondenten dat slechts 43 procent deze vraag zou bevestigen.

Je zou dit succesvolle meta-desinformatie kunnen noemen: de vrienden van fossiele brandstoffen zijn, met actieve steun van bepaalde media en politieke actoren, goed in het bagatelliseren van de daadwerkelijke instemming met een sterke klimaatbescherming. Dit is net zo effectief als fataal, omdat **sociale normen een belangrijke factor zijn** als het gaat om de eigen bereidheid om te handelen. **Als je denkt dat anderen het niet willen, handel je liever zelf niet.**

In de **PACE-studie van de Universiteit van Erfurt**, die **deze week werd gepubliceerd** Er is nog een opmerkelijk gegeven dat in dezelfde richting wijst: kiezers van alle partijen die in de Bondsdag zijn vertegenwoordigd, willen meer klimaatbescherming - en wel van de partij die ze zelf hebben gekozen. Dit geldt, zij het marginaal, zelfs voor de AfD. "Mensen zouden graag meer politieke ambitie zien op het gebied van klimaatbescherming - en zien dat het momenteel niet wordt gerealiseerd", aldus de auteurs.

Ook andere onderzoeken laten dit op vergelijkbare wijze zien: het vertrouwen in klimaatvriendelijk gedrag van politici, instellingen, bedrijven en andere landen **neemt af**, terwijl de angst van mensen zelf voor de klimaatcrisis over het algemeen toeneemt.

Zorgwekkende trends

De genoemde PACE-studie laat echter ook een schijnbaar onzinnige trend zien: het percentage mensen dat de klimaatcrisis als een acuut, door de mens veroorzaakt probleem heeft, neemt in dit land licht af. Dit suggereert dat desinformatie en vertragingstactieken ten dienste van fossiele bedrijfsmodellen bij sommigen blijven werken.

Andere enquêtes bevestigen dat het klimaat in het bewustzijn van sommige inwoners van dit land **achteruitgaat**, wat ongetwijfeld te maken heeft met de vele andere crises, oorlogen en problemen - en met een gevoel van hulpeloosheid dat ook politiek is ontstaan.

Nog een reden om iemand die onzin uitkraamt tegen te spreken. De natuurkunde wacht niet tot we onze houding in daden omzetten.

Dat is trouwens ook de mening van de meeste van onze medeburgers. Wat onze remmende federale regering, **met name de minister van Economische Zaken** weer zou moeten interesseren. De hierboven geciteerde studie over de "Peoples' Climate Vote" bevat een zeer interessant resultaat voor Duitsland: de vraag "Hoe snel moet uw land steenkool, olie en gas vervangen door hernieuwbare energiebronnen zoals wind- en zonne-energie?" In dit land antwoordde 32 procent met "zeer snel" en nog eens 44 procent met "vrij snel". Slechts 16 procent antwoordde 'langzaam' en slechts 6 procent 'het helemaal niet'.

Dat is een driekwart meerderheid voor een snelle energietransitie. Maar we hebben te maken met fossiele winstbelangen. En met een luidruchtige minderheid die wil remmen. (einde citaat)

Christian Stöcker, Jahrgang 1973, ist Kognitionspsychologe und Professor an der Hochschule für Angewandte Wissenschaften Hamburg (HAW). Dort verantwortet er den Studiengang Digitale Kommunikation und mehrere Forschungsprojekte über digitale Öffentlichkeit und Desinformation. Vorher leitete er das Ressort Netzwelt bei SPIEGEL ONLINE.